

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1390/2021
23.06.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужилаца - противтужених АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник у поступку по ревизији Рајко Јелушић, адвокат из ..., против тужених ВВ из ..., ГГ из ... и туженог - противтужиоца ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Даница Грубишић, адвокат из ..., ради утврђења по тужби и противтужби, одлучујући о ревизији тужилаца - противтужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6750/17 од 13.09.2019. године, у седници одржаној дана 23.06.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца – противтужених изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6750/2017 од 13.09.2019. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 4500/14 од 23.12.2016. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се утврди да је ништав уговор о поклону непокретности стана број ..., у улици ... број ... на ..., површине 58,79 м², уписан у ЛН ... КО ..., кат. парцели бр. ..., закључен између поклонодавца ВВ и поклонопримца ГГ, оверен дана 26.10.1994. године пред Четвртим општинским судом у Београду под Ов бр. .../..., те да не производи правно дејство, што су тужени дужни да признају и трпе. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се утврди да је ништав уговор о купопродаји непокретности описане у ставу првом изреке, закључен између продавца ГГ и купца ДД, оверен 06.02.1995. године пред Првим општинским судом у Београду, Ов бр. .../..., те да не производи правно дејство што су тужени дужни да признају и трпе и да стан испражњен од лица и ствари предају тужиоцима на слободно коришћење и располагање. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца да тужени трпе да они ово своје право упишу код надлежног органа РГЗ СКН КО Нови Београд. Ставом четвртим изреке, усвојена је предложена привремена мера на описани начин која ће остати на снази до правноснажног окончања овог поступка. Ставом петим изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог –

противтужиоца ДД којим је тражио да се утврди да је он власник стана описаног у ставу првом изреке, што су тужиоци – противтужени дужни да признају и трпе. Ставом шестим изреке, одбијен је компензациони приговор тужених којим су тражили да суд обавезе тужиоце да им солидарно исплате износ од 50.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, са каматом од дана пресуђења до исплате, по стопи у складу са Законом о затезној камати. Ставом седмим изреке, тужени су обавезани да тужиоцима накнаде трошкове парничног поступка у износу од 400.900,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6750/17 од 13.09.2019. године, ставом првим изреке, првостепена пресуда је потврђена у ставу шестом изреке (о компензационом приговору) и у том делу је жалба тужених одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, иста пресуда је преиначена у ставу првом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се утврди ништавост уговора о поклону непокретности – стана број ... у улици ... на ..., површине 58,79 м² изграђен на кат. парцели број ... уписан у ЛН ... КО ..., закључен између поклонодавца ВВ и поклонопримца ГГ, оверен 26.10.1994. године пред Четвртим општинским судом у Београду Ов бр. .../... те да не производи правно дејство, што би тужени били дужни да признају и трпе. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужилаца који су тражили да се утврди да је ништав уговор о купопродаји непокретности описане у ставу првом изреке, закључен између продавца ГГ и купца ДД, оверен 06.02.1995. године пред Првим општинским судом у Београду под Ов бр. .../..., те да не производи правно дејство, што су тужени дужни да признају и трпе и да им стан испражњен од лица и ствари предају тужиоцима на слободно коришћење и располагање. Ставом четвртим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу трећем изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се тужени обавезу да трпе да тужиоци ово своје право упишу код надлежног органа РГЗ СКН КО Нови Београд. Ставом петим изреке, преиначено је решење о привременој мери садржано у ставу четвртом изреке првостепене пресуде. Ставом шестим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу петом изреке, тако што је усвојен противтужбени захтев туженог ДД и утврђено да је он власник стана описаног у ставу првом изреке, што су тужиоци-противтужени дужни да признају и да трпе. Ставом седмим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу седмом изреке првостепене пресуде, па су тужиоци обавезани да туженима на име трошкова парничног поступка исплате 1.025.400,00 динара у партиционом року.

Против наведене правноснажне пресуде тужиоци - противтужени су благовремено изјавили ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11, 55/14) који се у овом парничном поступку примењује на основу члана 506. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужилаца није основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности; а нису основани наводи ревизије о учињеним битним повредама из члана 374. став 2. тачка 10. ЗПП јер није одлучено о захтеву о којем је раније правноснажно пресуђено.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужилаца сада пок. ЂЂ је 1994. године потписао пуномоћје које је 04.10.1994. године судски оверено пред Четвртим општинским судом у Београду Ов бр. .../..., којим је овластио адвоката Зорана Цвијановића да у његово име може продати стан број ... у ул. ... бр. ... у Овде тужена ВВ као купац закључила је са продавцем ЂЂ кога је заступао адвокат Зоран Цвијановић по овереном пуномоћју, уговор о купопродаји овог стана који је оверен пред Првим општинским судом у Београду, дана 14.10.1994. године под Ов бр. .../... . ВВ је као поклонодавац са својим сином ГГ као поклонопримцем закључила уговор о поклону оверен 26.10.1994. године код Четвртог општинског суда у Београду Ов бр. .../..., којим му је поклонила наведени стан. Овде тужени ГГ је као продавац са овде туженим - противтужиоцем ДД као купцем 06.02.1995. године закључио уговор о купопродаји оверен пред Првим општинским судом у Београду под Ов бр. .../... којим му је продао исти стан. Тужени – противтужилац је уписан као власник предметног стана у ЛН ... КО ... са уделом од 1/1. Правноснажном пресудом због изостанка Четвртог општинског суда у Београду П 8625/94 од 05.12.1995. године донетом по тужби тужиље ЕЕ, супруге ЂЂ, поништено је наведено пуномоћје којим је ЂЂ, овластио адвоката Зорана Цвијановића за закључење купопродајног уговора, а поништене су и радње које је он по овом пуномоћју предузео. Правноснажном пресудом на основу признања истог суда П 4647/07 од 07.07.2008. године, донетом по тужби овде тужилаца, утврђено је да уговор о купопродаји предметног стана судски оверен 14.10.1994. године између ЂЂ као продавца, кога је заступао по судски овереном пуномоћју адвокат Зоран Цвијановић, не производи правно дејство. У образложењу ове пресуде је наведено да је поднеском од 17.01.2008. године тужена признала тужбени захтев. Отац тужилаца ЂЂ, преминуо је 07.11.1998. године, а тужиоци су решењем Четвртог општинског суда у Београду О 3203/00 од 17.01.2001. године оглашени за наследнике на предметном стану са уделима од по ½ идеалних делова, будући да његова супруга Верица није истакла захтев за издвајање по основу стицања у браку. Иако је хоспитално лечен у психијатријској болници у периоду од 15.10. до 07.11.1994. године, када је самовољно напустио лечење, сада пок. ЂЂ, није био лишен пословне способности. Његова супруга ЕЕ је два пута подносила такве предлоге (за лишење пословне способности) Четвртом општинском суду у Београду, али су исти окончани повлачењем предлога (у предметима Р2 113/94 и Р2 89/02).

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбене захтеве тужилаца, а одбио противтужбени захтев туженог и компензациони приговор (који није предмет ревизијске оцене). Своју одлуку о ништавости побијаних судски оверених уговора о поклону од 26.10.1994. године и о купопродаји од 06.02.1995. године, базирао је на правном дејству правноснажних пресуда и то пресуде због изостанка којом је поништено судски оверено пуномоћје на основу којег је закључен уговор о купопродаји предметног стана од 14.10.1994. године између продавца ЂЂ и купца ВВ, као и све

проистекле радње и пресуде на основу признања којом је утврђено да тај купопродајни уговор не производи правно дејство. На основу тог уговора је потом дошло до преноса права својине на истом стану по основу уговора чија се пуноважност оспорава у овом парничном поступку. Закључивши да те правноснажне пресуде у овом парничном поступку имају интервенцијско и чињенично дејство, то су по принципу „домино ефекта“ произвеле као правну последицу ништавост уговора о поклону (по основу којег је ВВ пренела право својине на том стану сину ГГ), а онда и ништавост уговора о купопродаји (којим је ГГ продао исти стан туженом – противтужиоцу ДД). Оценио је такође да противтужилац није могао постати власник предметног стана ни на основу члана 28. став 2. Закона о основама својинскоправних односа, путем редовног одржаја од десет година рачунајући тај рок од дана закључења уговора 06.02.1995. године јер исти није истекао до јануара месеца 2002. године када су тужиоци поднели тужбу за његово иселење у предмету П 75/02.

Побијаном другостепеном пресудом преиначена је првостепена пресуда и одбијени су тужбени захтеви, а усвојен противтужбени захтев туженог – противтужиоца ДД за утврђење права својине на предметном стану. По становишту другостепеног суда се не може прихватити закључак првостепеног суда да правноснажне пресуде због изостанка и на основу признања имају интервенцијско и чињенично дејство у овој парници на начин да то ствара за последицу закључак о ништавости побијаних уговора. С тим у вези оценио је да је у парници П 8625/94 за поништај пуномоћја, поред туженог Зорана Цвијановића, као тужена страна морао бити означен и властодавац ЂЂ јер пуномоћје по својој правној природи представља двострани уговор по налогу, тако да би они представљали јединствене супарничаре. Следом тога је извео закључак да зато нису били испуњени кумулативни услови прописани у члану 332. ЗПП за доношење пресуде због изостанка. Исто тако, оценио је да је у парници П 4649/07 за утврђење ништавости уговора о купопродаји стана од 14.10.1994. године, туженој у том поступку, постављен привремени заступник (јер је била непозната на адреси наведеној у тужби) који је у одговору на тужбу признао тужбени захтев у целости. Закључио је да из тог разлога није било услова да суд у том поступку донесе пресуду на основу признања пошто је реч о захтеву којим странке не могу располагати из члана 3. став 3. ЗПП а имајући у виду да привремени заступник тужене из реда адвоката очигледно није поступао у интересу странке коју је заступао.

Осим тога, имајући у виду да међу парничним странкама није била спорна чињеница да отац тужилаца сада пок. ЂЂ није био лишен пословне способности, те да тужиоци на којима је био терет доказивања у смислу члана 231. став 3. ЗПП, нису доказали чињеницу да у време овере пуномоћја којим је овластио Зорана Цвијановића за продају наведеног стана, њихов отац није био способан за расуђивање, као ни чињенице да је давање овог пуномоћја било последица преваре, што би представљало разлоге за поништај уговора због мана воље или за ништавост уговора, заузео је становиште да је тужена ВВ по основу пуноважног судски овереног купопродајног уговора стекла право својине на предметном стану који је потом поклонила сину, а овај га после продао, такође, судски овереним купопродајним уговором овде туженом – противтужиоцу. Како је тужени – противтужилац ДД стекао право својине на предметном стану на основу члана 20. Закона о основама својинскоправних односа (ЗОСПО) то он као власник стана на

основу члана 3. став 1. истог закона, има право да ову непокретну ствар држи и користи, због чега је одбијен захтев тужилаца да им овај стан (испражњен од лица и ствари) преда на слободно коришћење и располагање.

Поред тога је оценио да би тужени – противтужилац право својине на спорном стану стекао и одржајем на основу члана 28. став 2. Закона основама својинскоправних односа као савестан и законит држалац у периоду дужем од 10 година, с обзиром на то да је уговор о купопродаји који представља правни основ стицања закључен 1994. године а да је тужба у овој правној ствари поднета 11.09.2008. године, имајући у виду да се савесност државине претпоставља на основу члана 72. став 3. истог закона. Сматрајући да је без утицаја чињеница што су тужиоци покренули поступак за његово иселење у предмету П 75/02 по тужби поднетој 10.01.2002. године обзиром да је њихов тужбени захтев у тој парници одбијен правноснажном пресудом.

Становиште другостепеног суда је правилно, иако се основано у ревизији указује да се у другом парничном поступку не може преиспитивати испуњеност услова за доношење пресуда због изостанка и на основу признања донетих у ранијим парницама. Међутим, не може се прихватити закључак првостепеног суда да (правноснажне) процесне пресуде имају интервенцијско и чињенично дејство на исход овог парничног поступка с обзиром на то да пресуде због изостанка и на основу признања представљају пресуде које нису донете као резултат мериторног, суштински материјалноправног расправљања питања пуноважности пуномоћја, нити питања пуноважности судски овереног купопродајног уговора који је био основ за даља располагања извршена побијаним судски овереним уговорима о поклону и о купопродаји, који су сви за предмет имали исти стан.

Субјективне границе правноснажне пресуде, која према члану 360. ЗПП, делује само међу парничним странкама (став 1), проширене су и према трећим лицима због природе спорног права или правног односа, правног односа који постоји између странака и трећих лица или ако је то прописано законом (став 2) а правноснажност пресуде се везује за чињенично стање утврђено до закључења главне расправе (став 3). По становишту Врховног касационог суда све то указује на закључак да се интервенцијско дејство пресуде везује за правноснажне мериторне одлуке у којима је расправљена суштина материјално-правног односа, а не за тзв. процесне пресуде као што су пресуда због изостанка и пресуда на основу признања.

Према томе, како тужиоци у овој парници нису доказали да њихов сада покојни отац није био пословно способан у време давања специјалног пуномоћја за закључење уговора о купопродаји са овде туженом ВВ, што је другостепени суд правилно ценио као претходно правно питање, налазећи да нема разлога за ништавост побијаних уговора о поклону и уговора о купопродаји којима је располагано истом непокретношћу јер ови уговори нису закључени противно закону, добрим пословним обичајима и јавном поретку (члан 103. Закона о облигационим односима). Напротив, овим уговорима извршен је пренос права својине на предметном стану у обиму стеченог права власништва ранијег стицаоца непокретности који је у том обиму (стеченог права власништва) пренео то право на следећег стицаоца. Притом је купопродајни уговор на основу којег је противтужилац

стекао право власништва на предметном стану, судски оверен и испуњава све услове из члана 4. у то време важећег Закона о промету непокретности („Сл. гласник РС“, бр.43/81, са изменама).

Правилно је одлучено и о накнади трошкова поступка на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП.

Из изложених разлога, одлучено је као у изреци пресуде на основу члана 414. ЗПП.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић